

BUSINESS

Evropske kompanije prednjače u investiranju u istraživanje i razvoj.

Evropske kompanije su uprkos krizi povećale ulaganja u industrijsko istraživanje i razvoj i to više nego njihovi konkurenti iz Japana i Amerike. Prema izveštaju EU o investicijama u istraživanje i razvoj, ulaganja u taj sektor u 2008. su se povećale na svetskom nivou za 6.9%. Kod kompanija koje imaju sedišta u EU zabeležen je rast investicija u istraživanje i razvoj za 8.1% više nego godinu dana ranije. U SAD je rast investicija bio značajno manji, 5.7% a najmanji u Japanu 4.4%. Među deset najvećih investitora u istraživanje i razvoj nalaze se i dve evropske kompanije - *Volkswagen*, na trećem mestu i *Nokia* na osmom. Prva je inače *Toyota* koja je u ovu oblast uložila 7.61 mlrd E.

Procter&Gamble povlači proizvod sa tržišta.

Kompanija *Procter & Gamble* je objavila da povlači iz prodaje 120.000 *Vicks Sinex* kapi za nos nakon što su u proizvodu pronađeni tragovi bakterija. Bočice isporučene u SAD, Veliku Britaniju i Nemačku se povlače iz upotrebe nakon što su tragovi *B cepacia* bakterija pronađene u nemačkoj fabrici u Gross Gerou. Predstavnici kompanije su izjavili da su ovo samo mere predostrožnosti ali i da bakterija može da prouzrokuje ozbiljne infekcije za osobe sa oslabljenim imunim sistemom, ili one sa hroničnim obolenjima pluća, kao što je cistična fibroza. Dodali su da do sada nije zabeležen nijedan slučaj bolesti ali se savetuju potrošači koji poseduju ove kapi da više ne bi trebalo da ih koriste.

Kineski potrošači spašavaju svetsku ekonomiju?

Potrošači iz grada Xi'an ne mare za cene i kupuju iz zadovoljstva. Ovakvo ponašanje potvrđuje da Kina prolazi kroz globalnu recesiju sa manjom štetom. BDP u Xi'anu je u poslednjih 8 god porastao za 150%. U zapadnoj Kini se stvorila armija potrošača srednje klase koja osigurava nastavak privrednog rasta.

Otkaz posle krize.

Istraživanje sprovedeno u SAD pokazuje da više od polovine zaposlenih, odnosno 63%, namerava da napusti trenutni posao kada privreda izađe iz krize. Rezultati su za poslodavce alarmantni i iznenađujući. Želja zaposlenih za napuštanjem kompanije je sasvim razumljiva ukoliko se uzme u obzir da nezadovoljstvo zaposlenih u većini slučajeva proističe iz niza frustracija kojima su bili izloženi tokom same krize.

COMMUNICATIONS

Žurka na nebu. *Air France* vraća zabavu na nebo tako što je u svoju flotu uvrstio *A380*, veliki putnički avion koji može da primi 800 putnika, a za poletanje mu je potrebno samo 39 sekundi. Avion leti prvenstveno na dugim relacijama. U Parizu sakuplja putnike iz svih delova Evrope i tako postaje jedan veliki, multinacionalni grad. Mnogi navode da je ovaj avion velika zgrada sa krilima koja mirno lebdi nebom. Otvaranje velikih barova u avionu ohrabrilu je putnike da se pokrenu i druže, naravno u okviru svojih klasa. U avionu postoji i digitalna galerija slika. Putnici koji put žele provesti uz TV ekrane, na raspolaganju imaju 3000 sati programa. I gurmanima će let izuzetno prijati, u avionu se servira prvoklasna hrana. Takođe, za putnike je predviđeno i da se zabave uz različite vrste performansa uživo.

McDonald's menja logotip.

McDonalds menja tradicionalnu crvenu pozadinu logotipa u tamno zelenu kako bi promovisao što bolju ekološki sliku u Evropi. Ovu promenu će do kraja 2009. primeniti oko 100 *McDonald's* restorana u Nemačkoj. Kako čelnici Kompanije *McDonalds* kažu, ovim žele da istaknu svoju odgovornost prema prirodi i očuvanju prirodnih resursa. *McDonalds* u Nemačkoj beleži rast uprkos ekonomskoj krizi i u proteklom periodu je otvorio čak 42 nova restorana i sada ih ukupno ima 1350.

Katolici na prestolu.

Britanski premijer *Brown* je najavio mogućnost da se ukine 300 godina star zakon koji katolicima brani da budu krunisani za britanskog kralja ili kraljicu. Prema zakonu iz 1701. osoba katoličke veroispovesti koja se oženi ili uda za člana kraljevske porodice mora se odreći svoje veroispovesti ako želi da bračni drug zadrži pravo na presto.

Marketing u novim oblastima.

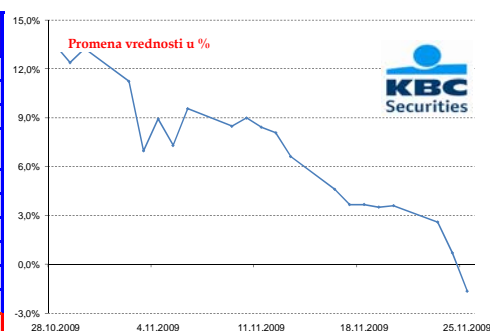
Značajan pad u oglašavanju kao posledica ekonomske krize primorao je marketinške agencije da pronađu alternativne načine zarade. Agencije su počele da preuzimaju mnogo više rizika lansiranjem sopstvenih brendova. Tako agencija *Crispin Porter & Bogusky* proizvodi *Twist* proizvode za čišćenje, njujorška agencija *Anomaly* proizvodi liniju ženske kozmetike, a *Brooklyn Brothers* čokoladno mleko organskog porekla zvano *Fat Pig*. Agencije danas postižu uspeh razvijajući i promovišući proizvode snažnog koncepta i niskih tehnoloških karakteristika u kojima je uloga brenda veoma značajan faktor. Međutim, razna istraživanja tržišta pokazuju da ove kompanije kreiraju proizvode koje potrošači žele ali ne mogu da kupe.

BC Portfolio

Trenutna vrednost akcija beleži jako veliki pad u odnosu na prošlu nedelju, pa je sada -1,67% .

Naziv akcije	Vrednost 26. 08. 2009.	Vrednost 18. 11. 2009.
Energoprojekt Hldg	92.700,00	86.005,00
Soja Protein	92.565,00	84.830,00
Tigar	93.086,00	81.314,00
Metalac	95.120,00	99.960,00
Aik Banka	93.388,00	95.238,00
Komercijalna Banka	107.400,00	97.650,00
Imlek	92.616,00	108.732,00
Metals Banka	88.200,00	91.000,00
Univerzal Banka	85.800,00	74.954,00
Veterinarski zavod	92.853,00	98.496,00
Ukupna vrednost	933.728,00	918.179,00

EUkratko

Velika zarada Irana. Direktor centralne banke Irana izjavio je da je zemlja ostvarila dobit od 5 milijardi dolara, zamenjujući američki dolar sa evrom.

Grčka u korupciji. Na nedavno objavljenom izveštaju Transparency International shows, Grčka se pored Bugarske i Rumunije, sa ocenom 3.8, smatra najkorumpiranijom zemljom. Kao i prethodnih godina Danska je najmanje korumpirana zemlja EU sa ocenom 9.3. Odmah iza nje su Švedska, Finska i Holandija.

Pre sedam godina, 14 vodećih stranih investitora u Srbiji, uz podršku Investicionog foruma za jugoistočnu Evropu koji je inicirao OECD, okupilo se oko zajedničke ideje da doprinese unapređenju investicione klime u

Srbiji. FIC u svom članstvu ima više od 120 stranih kompanija, koje su ukupno investirale oko 14 milijardi dolara u Srbiji, u proteklih sedam godina i zaposlile više od 60 hiljada ljudi.

Tokom proteklih godina, Savet stranih investitora je prepoznat kao snažna i uvažena institucija koja nudi konstruktivna rešenja kada su u pitanju teme vezane za unapređenje sveukupne poslovne klime. Njihova glavna svrha je da lokalnim vlastima ukažu na pozitivnu međunarodnu poslovnu praksu i da podrži njihove aktivnosti na sprovođenju reformi.

"Bela knjiga" FIC za 2009. godinu, sedma je po redu od od 2002. godine, i njena uloga je da služi kao osnova za dijalog između vlade i stranih investitora o načinima za unapređenje poslovne klime u Srbiji. Bovan Consulting Vam predstavlja najznačajnije segmente, a od sledećeg broja ćemo u nastavcima predstavljati preporuke iz različitih oblasti.

Na predstavljanju Bele knjiga 2009, članice Saveta stranih investitora su izjavile da očekuju od Vlade Srbije da u 2010. vodi jasnu ekonomsku politiku i stvori jednake uslove za sve učesnike na tržištu.

Unapređenje stanja u oblasti radnog prava glavna je preporuka Saveta stranih investitora u Srbiji. Urednik Mihajlo Crnobrnja kazao je da se od 215 preporuka za poboljšanje investicionog ambijenta i konkurentnosti u Srbiji, 30 odnosi na pravo. On je na predstavljanju "Bele knjige" rekao da su neke od preporuka stimulisanja razvoja primenjene nauke finansijskom podrškom, nastavak stimulisanja otvaranja novih radnih mesta i usvajanje Nacionalne strategije o intelektualnoj sredini.

Preporuka je i da se ukine obaveza da Komisija za hartije od vrednosti daje odobrenje za povećanje kapitala nakon što su akcionari doneli odluku o tome. Crnobrnja je rekao da je u ovogodišnjoj "Beloj knjizi" obrađeno 24 oblasti, uključujući infrastrukturu, energetiku, poreski sistem, zaštitu intelektualne svojine i potrošače.

Predsednik FIC-a Aleksandar Radosavljević kaže da očekuje od države da nastavi reforme i poveća efikasnost administracije. On je istakao da su vladine mere na ublažavanju efekata svetske krize dale rezultate, ukazujući da bi ti rezultati bili i veći da su mere preduzete nešto ranije i da je njihovo sprovođenje bilo brže. "Hteo bih da naglasim da su kompanije okupljene u Savetu napravile dugoročne investicije u srpsku ekonomiju i čim vidimo solidne perspektive rasta, mi ćemo biti prvi u redu za dodatno investiranje", dodao je on.

U izlaganju na predstavljanju "Bele knjige" Saveta stranih investitora, Predsednik Vlade Srbije Mirko Cvetković je rekao da vlada trenutno intenzivno radi na budžetu za 2010. godinu, u kojem će biti planiran konsolidovani deficit na nivou sektora države od četiri odsto BDP. Vlada, prema njegovim rečima, planira u narednoj godini rast BDP od oko 1,5 odsto, što je njena "konzervativna" procena, dogovorena sa Međunarodnim monetarnim fondom.

Ministar ekonomije i regionalnog razvoja Mlađan Dinkić izjavio je da se u ovoj godini očekuje oko dve milijarde dolara stranih direktnih investicija u Srbiju, što je znatno ispod očekivanja, ali je i posledica svetske ekonomske krize. U izlaganju na predstavljanju Bele knjige Saveta stranih investitora, ministar Dinkić je izrazio ubeđenje da će Srbija u 2010. krenuti u oporavak privrede i nagovestio mogućnost da se neke grane industrije iz Evropske unije presele u Srbiju, posebno u oblasti proizvodnje hrane, automobilskih delova i tekstilne industrije.

Dinkić temelji očekivanje o oporavak domaće privrede u narednoj godini, time što je u trećem kvartalu rast industrijske proizvodnje bio pet odsto, a to je doprinelo oporavku ukupnog društvenog proizvoda (BDP). Prema oceni Dinkića, privreda Srbije je imala manji pad BDP od drugih zemalja u regionu, između ostalog, zahvaljujući tome što nije povećavala stope poreza na dodatnu vrednost, plate i dobit.

Kažu da je je sunčan vikend pred nama. Ako ništa drugo, mnogi investitori će biti srećni što će uživati u novembarskom Suncu.

Vaš Bovan tim

Dobar plan danas, bolji je nego savršen sutra. General Paton

SEMINARI, KONFERENCIJE:

- 27.11.2009. Prvi Ekonomski Forum – Bačka 09, Kula, Srbija
- 01.12.2009. Drugi evropski kongres organske proizvodnje, Brisel
- 01.-02.2009. Kvantitativne menadžment veštine, vila Narodne banke Srbije, Beograd
- 03.12.2009. Finansijske usluge i CFO Forum, Hotel Hyatt, Beograd

Prijatelji BC Biltena:

Urednik: Ana B. Bovan

Za vas pišu i: M. Barać Stojanović, M. Djordjević, D. Tasić, D. Gligorin, S. Nikolić, D. Sušić, S. Jovanović, I. Pavlović i N. Milošević

Grafički dizajn: A. Nikolić

Prvi broj je izašao 4. juna 2004.

Prijava i reklamiranje: bc.bilten@bovan.eu

Adresa redakcije: Žorža Klemansoa 13, 11000 Beograd, Srbija

posetite www.bovan.eu

Tel: +381 11 3036 133, 3036 134,

Fax: +381 11 3284 380

Bovan Consulting
BUSINESS & STRATEGY COUNSEL